

Erikoislääkäri-lehti lääkärrien edunvalvonnassa vuosituhannen taitteessa

Olli Meretoja

Professori, Helsinki
Erikoislääkäri-lehden
päätoimittaja vuosina 1998–2006,
SELYn hallituksen puheenjohtaja
2004–2006



Erikoislääkäri 25

”Yhdistyksen kunniajäsen ja useita vuosia Erikoislääkärissä päätoimittajana toiminut Olli Meretoja on kirjoittanut artikkelin Erikoislääkärin historiasta. Olli Meretojalla on ollut hyvin keskeinen rooli lehden kehitystyössä sellaiseksi kuin se nykyään tunnetaan.”

Jyrki Korkeila
Jyrki Korkeila

Erikoislääkäri-lehti perustettiin vuonna 1991, ja sen neljännesvuosisataiseen historiaan liittyy paljon tärkeitä kiinnekohhtia. Nostan esiin lehden vuonna 1997 palkatun toimitussihteerin HTM, MTi Varpu Haapiaisen, joka rautaisella ammattitaidollaan ja visioillaan yhdessä lehden kulloisenkin toimituskunnan kanssa ratkaisevasti auttoi lehden nuoruusvuosien kypsymistä aikuisuuteen. Varpu palveli lehteä kaksitoista vuotta, ja ilonani oli työskennellä hänen kanssaan koko päätoimitajakauteni 1998–2006.

Lehdessä on ollut monia teemoja, mutta nostan tähän artikkeliin ainoastaan yhden: päätoimitajakauteni niin tärkeänä olleen edunvalvonnan.

Karvokset

SELYn ja Lääkäriliiton kunniajäsen Jaakko Karvonen kuvasi Erikoislääkäri-lehdessä vuonna 1998, miten J. Karvonen kirjoitti vuonna 1993 sairaalalääkärin kurjasta palkkauksesta. Jaakko kuvasi isoisänsä, arkkiaatri Juho Jaakko Karvosta, ja alkuperäisen sitaatin kirjoitusvuosi oli 1893. J. Karvonen kuvasi mm. lasaretinlääkärin perin epäedullista asemaa ja pientä palkkaa, varsinkin pienempään palkkaetujen parantamistarvetta, ansiokkaan palvelun huomioimista virkoja täytettäessä sekä 82 prosentin palkankorotustarvetta, jotta pääsisimme Ruotsia vastaavaan palkkatasoon (1).

SELYn toiminta alkoi, kun Suuri ruhtinaskunnan Senaatti hyväksyi ja vahvisti 10.7.1901 Suomen Sairashuonelääkärin Yhdistyksen toiminnan

alkamisen. Näin SELY ja sen edeltäjät ovat toimineet 114 vuotta. Paljon on tapahtunut, mutta Jaakko Karvosen kuvaamalla tavalla paljon on myös kesken.

Vuotta ennen Jaakko Karvosen kirjoitusta kuvasin eräitä erikoissairanhoidon lääkärin palkkauksen kipupisteitä. Katsauksessa käsittelin mm. virkanimikkeidemme vähäisyyttä, kun jopa 64 prosenttia sairaaloiden spesialisteista toimi nimikkeellä osaston- tai erikoislääkäri (nykyisin n. 50 %), kun Ruotsissa vastaava osuus oli vain alle neljännes spesialisteista. Peruspalkkojen korotustarpeeksi arvioin 50–60%, jotta saavuttaisimme Ruotsin spesialistien palkkatason yhdenvertaisilla kokemustasoilla (2). Tuolloin oli erikoistuvan lääkärin minimiperuspalkka oli 10 870 mk (nykyrahaksi muunnettuna 2 467 €) ja erikoislääkärin 12 911 mk (nykyrahaksi muunnettuna 2 931 €). Aivan kuten arkkiaatri Karvonen oli todennut liki sata vuotta aiemmin, mutta onneksi sivutuloilla (päivystyksillä ja yksityislääkäritoiminnalla) oli mahdollista kasvattaa ansiotasoa lääkäriperheen elämiseen riittäväksi (2).

Vuosituhanen loppu

Erikoislääkäri-lehdessä kuvattiin vuoden 1998 virkaehtosopimuksen neuvotteluja, ratkaisuja sekä sopimuksen selostamista kaikissa sairaanhoitopiireissä tarkkaan, vaikka lehti ilmestyi vain kuusi kertaa vuodessa (3–9). Oli selvää, että tuolloin saavuttu ratkaisu ei ollut tyydyttävä, ja paljon jäi jatkovalmisteluihin. Työaikalaki ja sen

mukanaan tuoma ylitöiden laskenta oli astunut voimaan ennen sopimuksen tekoa. Erikoislääkäri-lehdellä oli tärkeä rooli erikoislääkärin tulevien vuosien palkka- ja työolosuhteiden taustojen ja ratkaisumallien esittämisessä. Lehti on useasti korostanut, miten tärkeää asioidemme eteenpäin saattamiselle on lääkärikunnan yhtenäisyys ja yksimielisyys.

Vuoden 1999 jokaisessa Erikoislääkäri-lehden numerossa oli useita artikkeleita, jotka käsittelivät työolosuhteisiimme ja muuhun edunvalvontaan liittyviä asioita. Lehdestä oli tullut todellinen ammattijärjestön lehti. Näin oli maaperää pohjustettu seuraavalle, vuoden 2000 virkaehtosopimukselle. Liiton hallitus äänesti kahdesti uudesta yhden vuoden mittaisesta virkaehtosopimuksesta äänin 5–5 puheenjohtajan kannattaessa hyväksymistä. Valtuuskunta hylkäsi esityksen äänin 31–27, mutta päätti asettaa päätöksen yleiseen jäsenäänestykseen. Ammattikuntamme enemmistö hyväksyi sopimuksen, johtuen mm. äänestyskysymysten muotoilusta (10).

Vuosituhannen alku

Tuon tapahtumaketjun jälkeen liitomme luottamushenkilöiden enemmistö oli varsin kyllästynyt Lääkärisopimusten luomaan surkeaan ansiokehitykseen. Kevään ja kesän Erikoislääkäri-lehdet käsittelivät yksityiskohtaisesti erilaisia lääkärin palkkauksen ja työolosuhteiden epäkohtia. Liiton valtuuskunnan vaalit odottivat syksyllä, ja niitä varten lehti julkaisi erillisen Vaaliekstra-numeron, jossa esiteltiin jokainen SELYN asettama ehdokas sekä SELYN seuraavan vaalikauden tavoiteohjelma. SELY sai takaisin enemmistöaseman valtuuskunnassa, ja keskeiseksi tavoitteeksi asetettiin koko lääkärikunnan palkkaväristymien korjaaminen kestävällä tavalla.



Erikoislääkäri-lehden päätoimittajana vuosina 1996–1998 toiminut Martti Lalla ja Lääkäriliiton järjestöpäällikkönä toiminut Riitta Keskitalo.

Uutta valtuuskuntaa kohtasi heti vuoden 2001 alussa uusi virkaehtosopimuskierrös. Nyt lääkärikunta oli yhtenäinen ja hyvin motivoitunut lääkärin tavoitteiden saavuttamiseen sekä yksituumainen tarvittavan täsmälakkomallin käyttämisestä. Valtuuskunnan puheenjohtaja Jaakko Karvonen kuvasi uuden sopimuksen hylkäämistä hyvin selkeästi (11). Samassa vuoden ensimmäisessä Erikoislääkäri-lehden numerossa oli neljä muutakin edunvalvontaan liittyvää kirjoitusta. Kun viiden kuukauden pituiseksi venynyt lääkärilakko alkoi, Erikoislääkäri käsitteli edunvalvonta-asioita jokaisessa numerossaan keskimäärin 4–6 kirjoituksen voimalla. Lakon päätyttyä selostettiin saavutettuja tuloksia sekä sopimuksen palkkaliikumia edistävää vaikutusta (12).

Edunvalvonta osana jäsenpalvelua jatkuu

Lääkärilehden tekemän tutkimuksen mukaan Erikoislääkäri-lehteä luki tai selasi vuonna 1997 vain 20 prosenttia lääkäreistä. Tilanne korjautui nopeasti monestakin syystä – mm. koska lääkärit alkoivat entistä aktiivisemmin seurata edunvalvontaan liittyvää kirjoittelua. Vuoden 2000 vastaavan tutkimuksen mukaan Erikoislääkäri-

lehden saaneista jopa 80 prosenttia vähintään selasi jokaisen lehden numeron. Tätä parempaan lukeneisuuteen ylsivät ainoastaan Suomen Lääkärilehti ja Aikakauskirja Duodecim. Lehdessä oli tapahtunut todella suuria muutoksia, jotka jäsenkuntamme oli kokenut positiivisiksi.

Kuvatun tapahtumasarjan myötä lääkärikunnan yhtenäisyys ja sitoutuminen yhteisten asioiden eteenpäin saattamiseksi oli parantunut merkittävästi. Erikoislääkäri-lehden päätoimittajakaudellani sekä erikoistuvien että erikoislääkärin peruspalkat nousivat merkittävästi nopeammin kuin yleinen ansiotasoindeksi. Saavutimme paljon, mutta esimerkiksi työolosuhteiden, työssä jaksamisen ja ylipitkien työrupeamien suhteen emme ole lähelläkään maalia ja vakaata positiivista kehitystä.

Kuten monesti olen todennut, tulevaisuus rakennetaan nuorille, ja kun he ovat nyt varttuneet päättäjiksi, on ihanaa seurata heidän aktiivista toimintaansa ammattikuntamme asioiden edistämiseksi.

Kirjallisuutta

1. Karvonen J. Vielä vähän lasarettilääkärin asemasta – onko mikään muuttunut? Erikoislääkäri 1998;8:19.
2. Meretoja O. Erikoissairaanhoidon lääkäreiden palkka-asema. Erikoislääkäri 1997;7:127–9.
3. Kyllönen L. KT:n tarjous hylättiin. Erikoislääkäri 1998;8:5.
4. Meretoja O. VES-tavoitteet ja täsmälakko -98. Erikoislääkäri 1998;8:37–9.
5. Niinimäki T. Vastuu on poliitikoilla. Erikoislääkäri 1998;8:49.
6. Niinimäki T. Lääkärisopimus sittenkin. Erikoislääkäri 1998;8:61.
7. Ahovuo J. Uusi lääkärisopimus ja mitä radiologit siitä ajattelevat. Erikoislääkäri 1998;8:97–8.
8. Kyllönen L. Mitä lääkärisopimuksen jälkeen? Erikoislääkäri 1998;8:99–100.
9. Meretoja O. Kuunneltiinko kenttää? Erikoislääkäri 1999;8:101–3.
10. Pälve H. Katekismus VES-neuvotteluista – mikä meni pieleen? Erikoislääkäri 2000;10:96–7.
11. Karvonen J. Lääkärilakko lähellä. Erikoislääkäri 2001;11:
12. Lantto R. Lakko loppui – otetaanko opiksi? Erikoislääkäri 2001;11:165.